

V O O R A F

Beste lezer

U hebt het eerste nummer in handen van de 40ste jaargang van VONK. Mogelijk bent u een nieuwe abonnee, mogelijk abonnee van het eerste uur of u bent ergens onderweg ingestapt. Hoe dan ook zijn we erg blij u tot onze lezers te mogen rekenen. 40 jaar is een lange tijd, maar jammer genoeg moet het bij 40 jaar blijven. Aan het eind van dit schooljaar houdt VONK op te bestaan, tenminste, in zijn huidige vorm. Sta ons toe samen met u terug te kijken en u deel te maken van het waarom van een pijnlijke beslissing.

In 1969 besloten enkele enthousiaste Vlaamse leraren en vakdidactici om een Vlaamse zustervereniging op te richten van de Nederlandse Vereniging voor het Onderwijs in het Nederlands. Van bij de start heeft de VON zowel in Nederland als in Vlaanderen een rol van betekenis gespeeld in de vernieuwing van wat we toen nog 'moedertaalonderwijs' noemden. De VON-visietekst benadrukte van meet af aan het belang van communicatief, creatief, activerend en emancipatorisch onderwijs Nederlands. Gaandeweg werd die visie praktisch vertaald tijdens haast legendarische VON-conferenties en in artikels in het ledenblad van de VON. *VON-informatie* heette dat toen. Aanvankelijk was het een bijlage bij het Nederlandse tijdschrift *Moer*, later werd het een zelfstandig tijdschrift.

Bij het begin van de elfde jaargang, in 1981, veranderde de toenmalige redactie de naam van het ledenblad in VONK. Vanaf dan is het een heus vakdidactisch tijdschrift dat de visie van de VON weergaf in theoretische achtergrondartikels en die vertaalde in inspirerende ideeën voor de klaspraktijk. Gaandeweg werd VONK een toonaangevend tijdschrift. Het vond zijn weg naar lerarenopleiders, begeleiders, leerplanmakers, schoolboekontwikkelaars en leraren.

Hoewel VONK helemaal niet op zijn retour is en gretig gelezen wordt in heel Vlaanderen, heeft de redactie toch beslist ermee op te houden. Vier van de zes redactieleden zijn al meer dan 20 jaar trouw op post; de gemiddelde leeftijd van de redactie is 50 jaar. De hoogste tijd voor verjonging, dachten wij

enkele jaren geleden. Jammer genoeg hebben we geen 'jonge leeuwen' weten te motiveren om het weliswaar boeiende maar tijdrovende redactiewerk van ons, 'anciens', over te nemen. En dat is niet alleen een probleem van VONK. Veel vrijwilligersverenigingen en zelfs uitgevers van schoolboeken kampen met hetzelfde probleem. Ons Nederlandse zusterijdschrift *Moer* is, om dezelfde reden, al in 2004 gestopt. Het einde van het tijdperk van de post-68'ers?

Stoppen is echter niet hetzelfde als afgaan. We willen in schoonheid eindigen en dus gaan we er nog één jaargang fors tegenaan met drie gewone nummers en een themanummer over talige uitdagingen van de toekomst. **Het vijfde en laatste nummer wordt iets speciaals en daarvoor hebben we uw medewerking nodig.** In een eerste katern bundelen we de beste artikels van de voorbije jaargangen in een nieuwe *Goed beVONden* (zoals we eerder deden in 1988). In een tweede katern willen we illustreren hoe de vonk bij u, lezer, is overgeslagen. Hebt u een lesidee dat gebaseerd is op een artikel van VONK of bent u op een andere manier geïnspireerd door VONK bij uw onderwijs Nederlands? Mail dan **voor 1 december** een korte omschrijving naar onderstaand adres. Dan nemen we zo snel mogelijk met u contact op om afspraken te maken over de verdere uitwerking ervan. Wees niet bescheiden, we rekenen echt op u.

VONK laat een grote erfenis na van 40 jaargangen vol bijdragen over het onderwijs Nederlands. Alleen al historisch gezien is dat een niet onaanzienlijk archief. Om dat niet verloren te laten gaan, hebben we afspraken gemaakt met de Nederlandse Taalunie en de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren (DBNL) voor de digitalisering ervan. **Alle nummers, van de eerste VON-informatie tot en met de laatste VONK, zullen in de toekomst via de diverse websites raadpleegbaar en digitaal beschikbaar zijn.**

Tot slot: het is niet omdat het huidige format van VONK stopt, dat de VON verdwijnt. De vereniging wil zich blijven inzetten voor een uitdagend en emancipatorisch onderwijs Nederlands. Op welke manier en met welke partners, is nog onzeker. In het voorjaar wordt alvast een conclaaf georganiseerd om samen met alle *stakeholders* van gedachten te wisselen. En wie weet, verschijnen er allemaal nieuwe vonkjes aan het onderwijsfirmament.

De VONK-redactie dankt u voor de vele jaren samen. Voor we er echt mee ophouden, proberen we voor u dus nog een boeiende 40ste jaargang samen te stellen. Wat vindt u in dit eerste nummer?

JOSÉ VANDEKERCKHOVE: *Luisteren kun je leren*

Van de vier vaardigheden is luisteren in een mensenleven de meest gebruikte. Toch is het voor leraren de minst evidente vaardigheid om in de klas mee om te gaan, aldus José Vandekerckhove. In deze bijdrage benadert hij luisteren als een competentie die in een leerlijn luisteren ingebed ligt. De competentie wordt vanuit een drietal invalshoeken bekeken: wat moeten de leerlingen op hun niveau kennen (kennis), wat moeten ze kunnen (vaardigheden) en wat moeten ze willen (attitude)? Hij vult de leerlijn ruimer in dan nu in de leerplannen en eindtermen het geval is: leerlingen leren niet alleen luisteren voor 'op school', maar ook voor het leven.

HILDE VANDORMAEL: *Hoe verder na de mobiele Leesplek? Bouwen aan een krachtige taal-, lees- en leeromgeving in de klas met de taalronde*

Hoe kun je een krachtige én laagdrempelige omgeving scheppen waar het lees- en boekplezier voorop staat voor kinderen in een kwetsbare sociale situatie met een taalachterstand? Het Rand&Taal-begeleidingsteam probeerde een antwoord te bieden door middel van de mobiele Leesplek (zie VONK 39/2). In dit artikel staat een andere vraag centraal: hoe kun je de aangesproken motivatie van de kinderen gebruiken om hen een stap vooruit te helpen bij het leren van het Nederlands en hen taalvaardiger te maken? Hilde Vandormael zoomt in op de taalronde als een methodiek om kinderen aan te spreken op hun eigen ervaringen en daarover te vertellen. Ze beschrijft de methodiek en focust op het kiezen van een geschikt onderwerp en op elementen van een rijke interactie.

SANDRINE LAMBERT, JAN GEERTS, ANNEMIJN VERLEYSEN, ANN VAN LAER & HILDE DE VOS: *'Poëzie leerde me anders denken en dat is goed, denk ik.' Poëzie schrijven in de NT2-klas*

Vorig schooljaar organiseerde het Huis van het Nederlands Antwerpen voor de tweede keer de gedichtenwedstrijd *Het vreemde gedicht*. De deelnemers kunnen in hun klas een poëzie-workshop van twee sessies volgen bij professionele poëziedocenten van Jeugd en Poëzie. Daarna krijgen cursisten de kans om hun poëzie in te sturen voor de wedstrijd. Het maakt niet uit welk taalniveau iemand bereikt, want er zijn vijf categorieën, gaande van alfacursisten en beginners tot gevorderden. In deze bijdrage stellen de auteurs het concrete verloop voor, geïllustreerd met concrete werkvormen, getuigenissen en beklijvende gedichten van deelnemers en winnaars.

ANN DE SCHRYVER EN CURSISTEN VAN CVO KHNB: *Zintuigengedichten naar aanleiding van de Europese Dag van de Talen*

GROF GESCHUDJAN UYTENDAELE: *Taaltips voor Di Rupo***INTERKL@S**

JAN T'SAS

INGEBLIKT

VEERLE GEUDENS

Rita Rymenans
Hoofdredacteur
rita.rymenans@ua.ac.be

T U S S E N D O O R

HET SCHOOLVAK NEDERLANDS 24

Op **vrijdag 19 en zaterdag 20 november 2010** vindt de 24ste Conferentie Het Schoolvak Nederlands (HSN) plaats in de Hogeschool Gent.

De HSN-conferenties zijn het resultaat van een nauwe samenwerking tussen Nederlandse en Vlaamse verenigingen van leraren, docenten en didactici Nederlands en aanverwante vakken. Zij vormen een onmisbaar forum voor degenen die zich bij de ontwikkelingen in dit vak betrokken voelen.

Het Schoolvak Nederlands 24 beoogt alle leeromgevingen aan bod te laten komen waarin Nederlands onderwezen wordt: van basisschool via voortgezet / secundair onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs, tot hogeschool/universiteit en lerarenopleiding. Veel presentaties zijn praktijkgericht en innoverend. Naast opleiders en onderzoekers krijgen zo veel mogelijk leerkrachten het woord. De focus van HSN 24 ligt op taalbeleid in het hoger onderwijs.

Meer informatie?

www.hetschoolvaknederlands.org

Via deze website schrijft u zich ook in voor de conferentie.